

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/12/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813201170
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8813201170.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci žalobcu Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., so sídlom v Bratislave, Bajkalská 30 proti žalovaným: 1. E. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom O. XXX a 2. R. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom O. XXX, o zaplatenie sumy 4 957,31 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 07. 10. 2013, č. k. 5C/22/2013-27 takto jednohlasne

rozhodol:

O d m i e t a odvolanie proti výroku o uložení povinnosti žalovaným v 1. a 2. rade zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne sumu 2 915,23 Eur s prísl..

P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti s výnimkou výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba vo vzťahu k 5 % úroku z omeškania zo sumy 2 915,23 Eur za obdobie od 21. 10. 2008 do 29. 02. 2012.

Z r u š u j e rozsudok vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba vo vzťahu k 5 % úroku z omeškania zo sumy 2 915,23 Eur za obdobie od 21. 10. 2008 do 29. 02. 2012 a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia v r a c i a vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 2 915,23 Eur so 6,99 % úrokom od 23. 08. 2005 do 15. 10. 2008 a 5 % úrokom z omeškania od 01. 03. 2012 do zaplatenia. Konanie v časti o zaplatenie úroku z omeškania vo výške 6,99 % zo sumy 3 533,58 Eur od 01. 03. 2012 do zaplatenia zastavil. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalovaným uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 47,52 Eur.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že účastníci v auguste v roku 2005 uzatvorili zmluvu o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere. V dôsledku neplnenia si povinnosti zo strany žalovaných žalobca od zmluvy listom zo dňa 15. 10. 2008 odstúpil.

Hoci úverová zmluva v zmysle ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka je absolútnym obchodno-záväzkovým právnym vzťahom vzhľadom na charakter účastníkov zmluvy v postavení dodávateľa a spotrebiteľa, ako aj s prihliadnutím na tzv. formulárový typ zmluvy, keď spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvniť obsah zmluvných podmienok je potrebné na tento právny vzťah aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka a zákona o ochrane spotrebiteľa.

Na základe uzatvorenej zmluvy žalovaným boli poskytnuté finančné prostriedky vo výške 3 319,39 Eur. Z tejto čiastky žalovaní uhradili len sumu 404,16 Eur a neuhradených tak ostalo 2 915,23 Eur. V tejto časti sa žalobcom uplatnený nárok považoval za dôvodný.

Žalobcovi tiež vznikol nárok na zaplatenie dohodnutých úrokov vo výške 6,99 %, avšak len zo sumy 2 915,23 Eur a za dobu od poskytnutia úveru dňa 23. 08. 2005 do odstúpenia od zmluvy dňa 15. 10. 2008. Čo sa týka úroku z omeškania uplatneného žalobcom vo výške 5 %, tento bol priznaný iba z istiny 2 915,23 Eur a od 01. 03. 2012 do zaplatenia.

V priebehu konania žalobca zmeneným žalobným petitom sa domáhal iba priznania 5 % úroku z omeškania zo sumy 3 533,58 Eur. Žiadal teda priznať menej ako v pôvodnej žalobe, čo bolo vyhodnotené ako čiastočné späťvzatie žaloby ohľadne úrokov z omeškania. Preto konanie v časti o zaplatenie úrokov z omeškania vo výške 6,99 % ročne zo sumy 3 533,58 Eur od 01. 03. 2012 do zaplatenia bolo v súlade s ust. § 96 ods. 1 a 3 O. s. p. zastavené.

Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 142 ods. 2 O. s. p..

Proti tomuto rozsudku, s výnimkou výroku o čiastočnom zastavení konania, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok v jeho napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedol, že úverový vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov je tzv. absolútnym obchodom. Vyplýva to z ust. § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka účinného v čase vzniku úverového vzťahu, podľa ktorého sa touto časťou zákona spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy zo zmluvy o úvere. Účelom Smernice Rady 93/13/EHS bolo stanoviť všeobecné kritéria na hodnotenie nekalého charakteru zmluvných podmienok v konkrétnych zmluvách bez ohľadu na to, či sa ako zmluvný typ spravujú ustanoveniami občianskeho alebo obchodného práva. Cieľom smernice nebolo vylúčiť pôsobnosť zákonnej úpravy v prospech spotrebiteľa, ale zabezpečiť, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok (čl. 6 Smernice Rady 93/13/EHS). V súlade s citovaným zmyslom a účelom smernice boli v zákone č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa definované spotrebiteľské zmluvy ako zmluvy uzatvorené podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy. Novela Obchodného zákonníka vykonaná zákonom č. 9/2013 Z. z. odkazuje napríklad na použitie predpisov občianskeho práva v prípade úrokov z omeškania. Z európskej úpravy ochrany spotrebiteľa, ako aj zo znenia Obchodného zákonníka je zrejmé, že právny vzťah medzi účastníkmi konania je vzťahom obchodnoprávnym a vzťahuje sa naň právna úprava Obchodného zákonníka, vrátane právnej úpravy odstúpenia od zmluvy. Účinky odstúpenia od zmluvy, a teda zánik práv a povinností zo zmluvy nastáva ex nunc okamihom doručenia odstúpenia druhej zmluvnej strany a právo žalobcu na zaplatenie dohodnutých úrokov vo výške 6,99 % trvá až do vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov. Žalobca má preto nárok i na zaplatenie 6,99 % úroku od 16. 10. 2008 do zaplatenia. Rovnako žaloba nemala byť zamietnutá ani vo vzťahu k úroku z omeškania za obdobie od 21. 10. 2008 do 29. 02. 2012. Za nesprávne označil zamietnutie žaloby v časti poplatkov za upomienky. Vo veci 6MCdo/4/2012 Najvyšší súd Slovenskej republiky vo vzťahu k premlčaniu regresného nároku za plnenie poskytnuté ručiteľom banke za dlžníka skonštatoval, že zmluva o úvere je tzv. absolútnym obchodom, čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje Obchodným zákonníkom.

Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 212 O. s. p. preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že odvolanie žalobcu, s výnimkou odvolania smerujúceho proti výroku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovie, výroku o zamietnutí žaloby vo vzťahu k 5 % úroku z omeškania zo sumy 2 915,23 Eur za obdobie od 21. 10. 2008 do 29. 02. 2012 a výroku o trovách konania, nie je opodstatnené.

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach

nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia je potrebné poukázať na skutočnosť, podľa ktorej ochrana spotrebiteľa v čase uzatvorenia zmluvy bola obsiahnutá v zákone č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa. Tento právny predpis účinný v čase uzatvorenia zmluvy v ust. § 23a ods. 1 za spotrebiteľské zmluvy považoval zmluvy uzatvorené podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzatvárali vo viacerých prípadoch a bolo obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňoval. Uvedené ustanovenie teda nevylučovalo, aby charakter spotrebiteľskej zmluvy nemohla mať i zmluva o úvere uzatvorená v súlade s ustanoveniami § 497 a nasl. Obchodného zákonníka.

Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy je to, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva uzatvorená žalobcom túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy o úvere boli bez akýchkoľvek pochybností všeobecné obchodné podmienky, ktoré spotrebiteľ ovplyvniť nemohol, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov.

Novela Občianskeho zákonníka uskutočnená zákonom č. 150/2004 Z.z. s účinnosťou od 1.4.2004 zakotvila do nášho súkromného práva právnu úpravu spotrebiteľských zmlúv. Uvedenou novelou bola prebratá i Smernica Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, čo je zrejme z ustanovenia § 879 g Občianskeho zákonníka. Aj keď Občiansky zákonník účinný od 1.4.2004 v ustanovení § 52 ods. 1 za spotrebiteľské označil len odplatné zmluvy upravené v 8. časti Občianskeho zákonníka a zmluvu podľa § 55 Občianskeho zákonníka, táto okolnosť nevylučuje aplikáciu ustanovení § 53 a § 54 Občianskeho zákonníka pri posudzovaní neprijateľných podmienok aj v iných spotrebiteľských zmluvách napr. v úverových zmluvách. Obchodný zákonník účinný v čase uzatvorenia zmluvy právnu úpravu spotrebiteľských zmlúv a ani právnu úpravu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách vôbec neobsahoval. Tento právny predpis v širšom rámci súkromnoprávnej úpravy, ktorej základným všeobecným predpisom je Občiansky zákonník má postavenie predpisu špeciálneho. Ustanovenie § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka priamo ukladá riešiť otázky Obchodným zákonníkom neupravené podľa predpisov Občianskeho práva.

V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého občianskoprávne vzťahy pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie. Vychádzajúc z uvedeného v dôsledku nedostatku inej právnej úpravy neprijateľných podmienok pri úverových zmluvách je potrebné vychádzať z ustanovení § 53 a § 54 Občianskeho zákonníka upravujúcich analogický prípad. Inak by sa minula účinkom do nášho právneho poriadku implementovaná Smernica Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

Čo sa týka právnej úpravy odstúpenia od zmluvy táto bola obsiahnutá v dvoch právnych predpisoch a to v Obchodnom zákonníku a v Občianskom zákonníku. Podľa ustanovenia § 349 ods. 1 Obchodného zákonníka odstúpením od zmluvy zmluva zaniká, keď v súlade s týmto zákonom prejav vôle oprávnenej strany odstúpiť od zmluvy je doručený druhej strane. Tento právny predpis v ustanovení § 351 ods. 1 umožňuje, aby určité ustanovenia mohli podľa prejavenej vôle strán alebo vzhľadom na svoju povahu trvať aj po ukončení zmluvy. Na rozdiel od uvedeného Občiansky zákonník s odstúpením od zmluvy v ustanovení § 48 ods. 2 v zásade spája jej zrušenie a to s účinkami od začiatku. Zákonná úprava odstúpenia od zmluvy v Občianskom zákonníku je teda pre žalovaných ako spotrebiteľov výhodnejšia a tejto výhodnejšej úpravy sa žalovaní vzdať nemohli.

V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 54 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva

alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

Keďže ustanovenie § 54 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka) išlo o neplatnosť absolútnu vyplývajúcu z ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka a pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti.

Možnosť použitia Obchodného zákonníka ako aj Občianskeho zákonníka na právny vzťah vzniknutý medzi zmluvnými stranami priamo vyplýva z článku VIII. bod 1 Zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere. Ak samotný žalobca v zmluve umožnil použitie tak Obchodného zákonníka, ako aj Občianskeho zákonníka, použitie pre spotrebiteľa nevýhodnejšej úpravy pri odstúpení od zmluvy vyplývajúcej z Obchodného zákonníka je neprípustné.

Okrem toho ustanovenia Obchodného zákonníka o odstúpení od zmluvy nemožno, ako to už bolo skôr konštatované, aplikovať na zmluvu o úvere uzatvorenú síce podľa ustanovenia § 497 a nasl. Obchodného zákonníka ale majúcu charakter spotrebiteľskej zmluvy podľa ustanovenia § 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Nebolo by totiž logické, aby pri spotrebiteľských zmluvách uzatvorených podľa Občianskeho zákonníka alebo podľa zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch účinných v čase uzatvorenia zmluvy sa odstúpenie od zmluvy riadilo Občianskym zákonníkom a v iných spotrebiteľských zmluvách uzatvorených podľa ustanovenia § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, Obchodným zákonníkom.

Takýmto prístupom by došlo k znevýhodneniu veľkej skupiny spotrebiteľov v porovnaní so skupinou druhou. V tejto súvislosti je potrebné upozorniť, že potreba aplikácie občianskoprávnej úpravy odstúpenia od zmluvy vyplýva tiež z ustanovenia § 5 zákona č. 258/2001 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. V poznámke 9 k tomuto ustanoveniu je uvedený odkaz priamo na ustanovenie § 48 Občianskeho zákonníka.

Keďže dôsledkom odstúpenia od zmluvy podľa ust. § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka bolo zrušenie zmluvy s účinkami od začiatku, zrušili sa i ustanovenia zmluvy upravujúce úrok za poskytnutie úveru, zmluvne dohodnutý úrok z omeškania a poplatky za upomienky. Zo zrušenej zmluvy žalobcovi vzniklo právo iba domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia podľa zásad vyplývajúcich z ust. § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka. Pri zrušenej zmluve je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal (§ 457 Občianskeho zákonníka). Žalovaní na základe zrušenej zmluvy získali finančné prostriedky v sume 3 319,39 Eur a z tejto čiastky žalobcovi vrátili sumu 404,16 Eur. Zostatok vo výške 2 915,23 Eur predstavuje bezdôvodné obohatenie vzniknuté na strane žalovaných, ktoré sú povinní vydať.

Odvolačný súd preto postupom vyplývajúcim z ust. § 219 ods. 1, 2 O. s. p. rozsudok, s výnimkou výroku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovie, výroku o zamietnutí žaloby vo vzťahu k 5 % úroku z omeškania zo sumy 2 915,23 Eur za obdobie od 21. 10. 2008 do 29. 02. 2012 a výroku o trovách konania, ako vecne správny potvrdil.

Zároveň podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. odmietol odvolanie proti výroku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovie ako odvolanie podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený. Nie každý účastník konania môže podať odvolanie proti rozhodnutiu. Predovšetkým ho nemôže podať ten účastník, ktorý sa po vyhlásení rozhodnutia odvolania výslovne vzdal (§ 207 ods. 1 O.s.p.). Oprávnenie k podaniu odvolania chýba tiež i účastníkovi, ktorému výrokom rozhodnutia nebola spôsobená určitá hoci i málo významná ujma na jeho právach. Subjektívnym predpokladom na podanie odvolania je to, aby napadnuté rozhodnutie vyznelo v neprospech odvolateľa. Výrokom, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovie, žalobcovi žiadna ujma spôsobená nebola a preto tento účastník vo vzťahu k tomuto výroku právo podať odvolanie nemá.

Čo sa týka zamietnutia žaloby vo vzťahu k 5 % úroku z omeškania zo sumy 2 915,23 Eur za obdobie od 21. 10. 2008 do 29. 02. 2012 v tejto časti je rozsudok nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Z odôvodnenia rozhodnutia sa totiž nedá zistiť, kedy došlo k omeškaniu žalovaných s plnením ich peňažného záväzku. Pri nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je ustanovený čas splnenia. Preto podľa ust. § 563 Občianskeho zákonníka treba vychádzať z toho, že dlžník je povinný vydať bezdôvodné obohatenie prvý deň po tom, čo ho veriteľ požiadal o splnenie. Ak nedošlo požiadanie dlžníkovi už skôr, treba za kvalifikované požiadanie považovať žalobu. Dňom zročnosti pohľadávky uplatnenej v žalobe však nebude deň nasledujúci po podaní žaloby na súde, ale deň po doručení tejto žaloby dlžníkovi. Odvolací súd tak postupom vyplývajúcim z ust. § 221 ods. 1 písm. f), ods. 2 O. s. p. rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby vo vzťahu k 5 % úroku z omeškania zo sumy 2 915,23 Eur za obdobie od 21. 10. 2008 do 29. 02. 2012 a vo výroku o trovách konania zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie, nakoľko vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa účastníkom odníma možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy. Je totiž problematické zaujímať stanoviská k nezrozumiteľnému alebo nedostatočne zdôvodnenému rozhodnutiu.

Súd prvého stupňa, ktorý je v zrušenej časti viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O. s. p.) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.